

ОТЗЫВ

о диссертации, представленной на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности 6D011900 – Иностранный язык: два иностранных языка Жаназаровой Загиры Кожобаевны на тему: «Теоретико-методические основы формирования метакоммуникативной компетенции будущих учителей иностранных языков в условиях обучения, ориентированного на экономику посредством проектной технологии»

1. Актуальность темы исследования

Актуальность темы обусловлена стратегическими задачами интеграции Республики Казахстан в мировое образовательное пространство, необходимостью подготовки педагогов новой формации, способных эффективно осуществлять профессиональную деятельность в условиях глобализации, цифровизации и международного сотрудничества. Современная система высшего образования предъявляет повышенные требования к качеству подготовки специалистов, владеющих не только иностранным языком, но и навыками академической, деловой, профессиональной и межкультурной коммуникации.

Особую значимость приобретает подготовка будущих учителей иностранных языков, способных работать в условиях экономически ориентированного обучения, использовать инновационные педагогические технологии, организовывать проектную деятельность обучающихся и управлять процессом профессионального общения. В этой связи формирование метакоммуникативной компетенции выступает важнейшим условием успешного педагогического взаимодействия, развития рефлексивных навыков, предупреждения коммуникативных затруднений и эффективной организации образовательного процесса.

Проведенный соискателем анализ научной литературы показывает, что отдельные аспекты коммуникативной подготовки педагогических кадров рассматривались в трудах отечественных и зарубежных ученых, однако проблема формирования метакоммуникативной компетенции будущих учителей иностранных языков именно в условиях обучения, ориентированного на экономику средствами проектной технологии, до настоящего времени не являлась предметом специального комплексного исследования.

Таким образом, тема диссертации является своевременной, научно значимой и соответствует современным приоритетам развития высшего педагогического образования.

2. Полученные научные результаты

В ходе исследования соискателем получены следующие научные результаты:

1. Уточнены сущность, содержание и структура понятия «метакоммуникативная компетенция» применительно к подготовке будущих учителей иностранных языков в условиях экономически ориентированного обучения. Выделены структурные компоненты метакоммуникативной компетенции и критерии сформированности.
2. Разработана содержательно-функциональная модель формирования метакоммуникативной компетенции будущих учителей иностранных языков, включающая целевой, концептуальный, содержательно-предметный, процессуально-организационный, критериально-диагностический и результативный блоки. Определены лингводидактические условия реализации модели.
3. Теоретически обоснованы аспекты интегрированного профконцепта, содержание которого выстроено по горизонтали (КЛК) и вертикали, где тематико-текстовое единство выступает как средство формирования профессионального языкового сознания будущих учителей иностранных языков. Выделены отраслевой, концептуально-аккумулятивный и креативный аспекты.
4. Разработаны система упражнений на основе проектной технологии, поэтапная методика обучения, реализованная в комплексе заданий, на основе краткого тезаурусного словаря экономических терминов и понятий, представленных в 7 концептах: рыночная экономика, экономика, налогообложение, частное предпринимательство, деньги и денежная политика, занятость и бухгалтерский учет.
5. Экспериментально подтверждена эффективность предложенной методики формирования метакоммуникативной компетенции будущих учителей иностранных языков, что доказано положительной динамикой количественных и качественных показателей обучающихся экспериментальных групп.

Основные результаты исследования апробированы в научных публикациях, в том числе в изданиях, индексируемых в международных базах данных, а также на международных и республиканских научно-практических конференциях.

3. Степень новизны, самостоятельности и достоверности каждого научного результата (положения), выводов соискателя, сформулированных в диссертации

Первый научный результат – уточнение сущности, содержания и структуры понятия «метакоммуникативная компетенция» в условиях экономически ориентированного обучения обладает научной новизной, поскольку данное понятие конкретизировано применительно к профессиональной подготовке будущих учителей иностранных языков. Автором самостоятельно определены структурные компоненты компетенции и критерии ее сформированности.

Второй научный результат – разработка содержательно-функциональной модели формирования метакоммуникативной компетенции будущих учителей иностранных языков, включающей целевой, концептуальный, содержательно-предметный, процессуально-организационный, критериально-диагностический и результативный блоки, является новым самостоятельным научным решением. Достоверность результата подтверждается логикой построения модели и ее соответствием целям исследования.

Третий научный результат – теоретическое обоснование аспектов «профконцепта» (отраслевого, концептуально-аккумулятивного, креативного) как средства формирования профессионального языкового сознания характеризуется оригинальностью и научной значимостью. Соискателем предложен авторский подход к интеграции профессионально ориентированного содержания в процесс иноязычной подготовки.

Четвертый научный результат – разработка системы упражнений, поэтапной методики обучения и краткого тезаурусного словаря экономических терминов и понятий, представленных в концептах: рыночная экономика, экономика, налогообложение, частное предпринимательство, деньги и денежная политика, занятость и бухгалтерский учет, налог и др. отличается высокой степенью самостоятельности автора и практической направленностью. Полученные материалы могут эффективно использоваться в образовательном процессе высшей школы.

Пятый научный результат – экспериментальная проверка эффективности предложенной методики формирования метакоммуникативной компетенции обладает высокой степенью достоверности. Надежность результата обеспечивается использованием комплекса теоретических и эмпирических методов исследования, проведением опытно-экспериментальной работы, количественным и качественным анализом полученных данных, а также положительной динамикой показателей обучающихся экспериментальных групп.

Выводы, сформулированные в диссертации, логично вытекают из содержания исследования, взаимосвязаны с поставленными задачами,

подтверждены результатами опытно-экспериментальной работы и являются научно обоснованными.

Диссертация Жаназаровой Загиры Кожабаевны на тему «Теоретико-методические основы формирования метакоммуникативной компетенции будущих учителей иностранных языков в условиях обучения, ориентированного на экономику посредством проектной технологии» представляет собой завершённое самостоятельное научное исследование, выполненное на высоком теоретическом и методическом уровне.

Работа соответствует требованиям, предъявляемым к диссертациям на соискание степени доктора философии (PhD), а ее автор Жаназарова Загира Кожабаевна заслуживает присуждения степени доктора философии (PhD) по специальности 6D011900 – Иностранный язык: два иностранных языка.

Зарубежный научный консультант:

доктор педагогических наук, профессор,

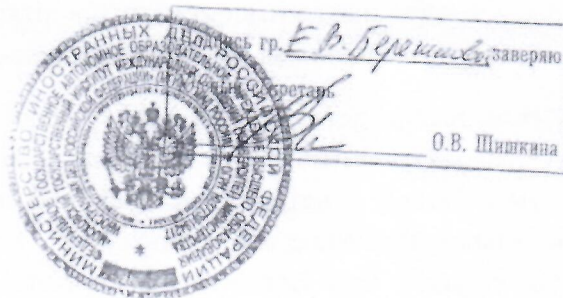
профессор кафедры мировой литературы и культуры Московского государственного института международных отношений (университета) Министерства иностранных дел Российской Федерации

Бережнова Е. В. *Бережнова*

119454, город Москва, проспект Вернадского, дом 76

e-mail: kafedra.mlik@yandex.ru

телефон: +7 (495) 225-40-81

Пікір

6D011900 – «Шетел тілі: екі шет тілі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Жаназарова Загира Кожабаявнанын

“Жобалау технологиялары арқылы экономикаға бағдарланған оқыту жағдайында болашақ шетел тілі мұғалімдерінің метакоммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың теориялық-әдістемелік негіздері” тақырыбындағы диссертациясына

1. Зерттеу тақырыбының өзектілігі

Зерттеу тақырыбының өзектілігі Қазақстан Республикасының әлемдік білім беру кеңістігіне кірігуінің стратегиялық міндеттерімен, жаһандану, цифрландыру және халықаралық ынтымақтастық жағдайында кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыра алатын жаңа формациядағы педагогтерді даярлау қажеттілігімен айқындалады. Қазіргі жоғары білім беру жүйесі тек шетел тілін меңгерген ғана емес, сонымен қатар академиялық, іскерлік, кәсіби және мәдениетаралық коммуникация дағдыларына ие мамандарды даярлау сапасына жоғары талаптар қояды.

Шетел тілдері мұғалімдерін экономикаға бағдарланған оқыту жағдайында жұмыс істей алатын, инновациялық педагогикалық технологияларды қолданатын, білім алушылардың жобалық қызметін ұйымдастыратын және кәсіби қарым-қатынас үдерісін басқара алатын мамандар ретінде даярлау ерекше маңызға ие. Осыған байланысты метакоммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру табысты педагогикалық өзара әрекеттестіктің, рефлексивтік дағдыларды дамытудың, коммуникативтік қиындықтардың алдын алудың және білім беру үдерісін тиімді ұйымдастырудың маңызды шарты болып табылады.

Ізденуші жүргізген ғылыми әдебиеттерді талдау педагог кадрлардың коммуникативтік даярлығының жекелеген аспектілері отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектерінде қарастырылғанын көрсетеді. Алайда болашақ шетел тілдері мұғалімдерінің метакоммуникативтік құзыреттілігін экономикаға бағдарланған оқыту жағдайында жобалау технологиялары арқылы қалыптастыру мәселесі осы уақытқа дейін арнайы кешенді зерттеу нысаны болмаған.

Осылайша, диссертация тақырыбы өзекті, ғылыми тұрғыдан маңызды және жоғары педагогикалық білім беруді дамытудың заманауи басымдықтарына сәйкес келеді.

2. Алынған ғылыми нәтижелер

Зерттеу барысында ізденуші келесі ғылыми нәтижелерге қол жеткізді:

1. Экономикаға бағдарланған оқыту жағдайында болашақ шетел тілдері мұғалімдерін даярлау тұрғысынан «метакоммуникативтік құзыреттілік» ұғымының мәні, мазмұны мен

құрылымы нақтыланды. Метакоммуникативтік құзыреттіліктің құрылымдық компоненттері мен қалыптасу критерийлері айқындалды.

2. Болашақ шетел тілі мұғалімдерінің метакоммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың мақсаттық, тұжырымдамалық, мазмұндық-пәндік, үдерістік-ұйымдастырушылық, критерийлік-диагностикалық және нәтижелік блоктарды қамтитын мазмұндық-функционалдық моделі әзірленді. Модельді жүзеге асырудың лингводидактикалық шарттары анықталды.

3. Көлденең (КЛК) және тік бағытта құрылатын интеграцияланған кәсіби тұжырымдаманың теориялық негіздері айқындалды, мұнда тақырыптық-мәтіндік бірлік болашақ шетел тілдері мұғалімдерінің кәсіби тілдік санасын қалыптастыру құралы ретінде қарастырылады. Салалық, концептуалды-аккумулятивті және креативтік аспектілер бөлініп көрсетілді.

4. Жобалық технология негізінде жаттығулар жүйесі мен кезеңдік оқыту әдістемесі әзірленді. Бұл әдістеме 7 концепт аясында ұсынылған экономикалық терминдер мен ұғымдардың қысқаша тезаурустық сөздігіне сүйене отырып жасалған тапсырмалар кешенінде жүзеге асырылды: нарықтық экономика, экономика, салық салу, жеке кәсіпкерлік, ақша және ақша саясаты, жұмыспен қамту және бухгалтерлік есеп.

5. Ұсынылған әдістеменің тиімділігі тәжірибелік-эксперименттік жолмен дәлелденді. Бұл эксперименттік топ білім алушыларының сандық және сапалық көрсеткіштерінің оң динамикасымен расталды.

Зерттеудің негізгі нәтижелері ғылыми жарияланымдарда, оның ішінде халықаралық дерекқорларда индекстелетін басылымдарда, сондай-ақ халықаралық және республикалық ғылыми-практикалық конференцияларда апробациядан өтті.

3. Диссертацияда тұжырымдалған әрбір ғылыми нәтиженің (қағидалардың), ізденуші қорытындыларының жаңалығы, дербестік деңгейі және сенімділігі

Бірінші ғылыми нәтиже – экономикаға бағдарланған оқыту жағдайында «метакоммуникативтік құзыреттілік» ұғымының мәнін, мазмұны мен құрылымын нақтылау ғылыми жаңалығымен ерекшеленеді, өйткені бұл ұғым болашақ шетел тілдері мұғалімдерін кәсіби даярлау тұрғысынан нақтыланған. Автор құзыреттіліктің құрылымдық компоненттері мен оның қалыптасу критерийлерін дербес айқындаған.

Екінші ғылыми нәтиже – мақсаттық, тұжырымдамалық, мазмұндық-пәндік, үдерістік-ұйымдастырушылық, критерийлік-диагностикалық және нәтижелік блоктарды қамтитын болашақ шетел тілі мұғалімдерінің метакоммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың мазмұндық-функционалдық моделін әзірлеу – жана, дербес ғылыми шешім болып табылады. Нәтиженің сенімділігі модельдің құрылу логикасымен және оның зерттеу мақсаттарына сәйкестігімен дәлелденеді.

Үшінші ғылыми нәтиже – кәсіби тілдік сананы қалыптастыру құралы ретінде «профконцепттің» (салалық, концептуалды-аккумулятивті, креативтік) аспектілерін теориялық тұрғыдан негіздеу – жанашылдығымен және ғылыми маңыздылығымен сипатталады. Ізденуші шетел тілін оқыту үдерісіне кәсіби бағдарланған мазмұнды кіріктірудің авторлық тәсілін ұсынған.

Төртінші ғылыми нәтиже – жаттығулар жүйесін, кезеңдік оқыту әдістемесін және экономикалық терминдер мен ұғымдардың қысқаша тезаурустық сөздігін (нарықтық экономика, экономика, салық салу, жеке кәсіпкерлік, акша және акша саясаты, жұмыспен қамту, бухгалтерлік есеп және т.б.) әзірлеу – автордың жоғары дербестігімен және практикалық бағыттылығымен ерекшеленеді. Алынған материалдар жоғары оқу орындарының білім беру үдерісінде тиімді қолданылуы мүмкін.

Бесінші ғылыми нәтиже – ұсынылған әдістеменің метакоммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудағы тиімділігін эксперименттік тұрғыдан тексеру – жоғары сенімділік деңгейіне ие. Нәтиженің нақтылығы теориялық және эмпирикалық әдістер кешенін қолданумен, тәжірибелік-эксперименттік жұмыстар жүргізумен, алынған деректерді сандық және сапалық талдаумен, сондай-ақ эксперименттік топ білім алушылары көрсеткіштерінің оң динамикасымен қамтамасыз етілген.

Диссертацияда тұжырымдалған қорытындылар зерттеу мазмұнынан қисынды түрде туындайды, қойылған міндеттермен өзара байланысты, тәжірибелік-эксперименттік жұмыс нәтижелерімен дәлелденген және ғылыми тұрғыдан негізделген.

Жаназарова Загира Кожабаявнаның

“Жобалау технологиялары арқылы экономикаға бағдарланған оқыту жағдайында болашақ шетел тілдері мұғалімдерінің метакоммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың теориялық-әдістемелік негіздері» тақырыбындағы диссертациясы – жоғары теориялық және әдістемелік деңгейде орындалған, аяқталған дербес ғылыми зерттеу.

Жұмыс Философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін қойылатын талаптарға толық сәйкес келеді, ал оның авторы Жаназарова Загира Кожабаявна 6D011900 – «Шетел тілі: екі шетел тілі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық.

Шетелдік ғылыми кеңесші:

педагогика ғылымдарының докторы, профессор,

Ресей Федерациясы Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік халықаралық қатынастар институты (университеті) әлемдік әдебиет және мәдениет кафедрасының профессоры

Бережнова Е. В.

